

ข้อกำหนดเฉพาะของผู้ทำคุณประโยชน์

๑. ประเภทส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนา

- การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม แผนกบาลี
- การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา แผนกอุดมศึกษา
- การแต่งหนังสือทางพระพุทธศาสนา

การศึกษาพระพุทธศาสนา หมายถึง การศึกษาซึ่งคณะสงฆ์เป็นผู้จัดตั้งและดำเนินการทั้งในด้านแผนกบาลี แผนกธรรม แผนกสามัญศึกษา และแผนกอุดมศึกษา การที่พระสงฆ์หรือฆราวาสซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการดำเนินการจนเป็นผลสำเร็จด้วยดี มีประสิทธิภาพในการเรียนการสอน มีอาคารสถานที่ที่เป็นเอกเทศ มีจำนวนผู้สอนและผู้เรียนมีปริมาณสูงพอสมควร เป็นสำนักเรียนและสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง เป็นที่ประจักษ์ในเขตหรือท้องถิ่นนั้นๆ จนเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

ในการพิจารณาผลงานของผู้ที่ส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนา พิจารณาในด้านต่างๆ ดังนี้

(๑) ด้านสนับสนุนการศึกษา จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน จัดเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานในด้านต่างๆ เช่น อาคารสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน ทุนการศึกษา เป็นต้น

(๒) ด้านงบประมาณในการจัดการเรียนการสอน มีการอุปถัมภ์บำรุงการศึกษาพระภิกษุสามเณร หรือเด็กและเยาวชนที่ศึกษาเล่าเรียน

(๓) จำนวนผู้สอนและผู้เรียน มีประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์

ในด้านการแต่งหนังสือทางพระพุทธศาสนา ถือได้ว่าเป็นความรู้ความสามารถเฉพาะตัวของผู้แต่งหนังสือทางพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยพิจารณาในด้านต่างๆ ดังนี้

(๑) ด้านคุณภาพ คือ เนื้อหาสาระของเรื่องว่ามีความถูกต้องตรงตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาให้ความจริงและเหตุการณ์ที่ถูกต้อง มีสำนวนกระชับ น่าอ่าน ชวนให้ประพจน์ปฏิบัติตาม มีคุณค่าต่อการศึกษาพระพุทธศาสนาในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน

(๒) ด้านปริมาณ มีจำนวนพอสมควร โดยมีผลงานหนังสือที่จัดพิมพ์เป็นรูปเล่มจำนวนไม่น้อยกว่า ๓ เล่มขึ้นไป อาจมีผลงานด้านบทความทางวิชาการประกอบด้วยก็ได้ โดยอาจเป็นเรื่องแต่ง เรื่องแปล ปาฐกถา หรือบทความ รวมพิมพ์เป็นเล่ม

(๓) หนังสือประเภทแบบเรียนตามหลักสูตรการศึกษา จะไม่ได้รับการพิจารณาเป็นผลงานหลัก แต่ใช้เป็นผลงานประกอบได้

(๔) หนังสือที่เสนอขอรับการคัดเลือก ผู้เสนอขอรับการคัดเลือกจะต้องรับผิดชอบต่อการละเมิดลิขสิทธิ์ หรือการที่มีเนื้อหาข้อเท็จจริงในหนังสือที่ได้รับการคัดเลือกมีลักษณะละเมิดกฎหมาย หากมีข้อพิพาททางกฎหมายไม่ว่ากรณีใด ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เสนอขอรับการคัดเลือก

๒. ประเภทการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาตามอัยยาศัย

การศึกษาพระพุทธศาสนาตามอัยยาศัย หมายถึง การจัดการศึกษาเพื่อช่วยให้เด็ก เยาวชนและประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนา อันจะนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ดีงามในสังคม เช่น ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (ศพอ.) หน่วยเผยแผ่ศีลธรรมทางพระพุทธศาสนา (นศพ.) เป็นต้น โดยพิจารณาในด้านต่างๆ ดังนี้

(๑) การสนับสนุนการศึกษา มีความพร้อมในด้านการดำเนินงานอาคารสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน ทุนอุปถัมภ์ในการดำเนินงาน มีระบบการบริหารที่ชัดเจน

(๒) คุณภาพในการจัดการศึกษา มีทั้งหลักสูตรและกิจกรรมช่วยเหลือสังคม การบำเพ็ญประโยชน์ และแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต รวมทั้งมีการฝึกอบรมให้สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ประเภทส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

- การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศ
- การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศ หมายถึง บทบาทของพระสงฆ์หรือฆราวาสผู้ทำหน้าที่เผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ เช่น การแสดงธรรม การปาฐกถาธรรม การอภิปราย การบรรยาย การเขียนบทความ เป็นต้น โดยพิจารณาในด้านต่างๆ ดังนี้

(๑) ลักษณะการดำเนินงานมีความต่อเนื่อง มีรูปแบบของกิจกรรมและกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน

(๒) คุณภาพและปริมาณของผลงาน ระยะเวลา รวมทั้งงบประมาณที่ใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(๓) ผลการดำเนินงานเกิดประโยชน์ต่อสถาบันพระพุทธศาสนา สังคมและประเทศชาติ

ส่วนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ หมายถึง บทบาทของพระสงฆ์หรือฆราวาสผู้ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ มีถิ่นพำนักเป็นหลักแหล่งแน่นอน ไม่ใช่เป็นการเดินทางไปรับกิจนิมนต์หรือทัศนศึกษาเพียงชั่วคราวครั้งชั่วคราว แต่เป็นการปฏิบัติศาสนกิจอยู่ประจำ หรือเป็นคนของประเทศนั้นๆ มีระยะเวลาติดต่อกัน ไม่น้อยกว่า ๕ ปี มีผลงานปรากฏเป็นที่ประจักษ์ โดยพิจารณาในด้านต่างๆ ดังนี้

(๑) มีกิจกรรมการเผยแผ่ของวัด/สำนักสงฆ์หรือบุคคลในประเทศนั้นๆ มีการแสดงธรรม บรรยายธรรม สอนปฏิบัติสมาธิ ทั้งภายในวัดและนอกวัด ตลอดจนการบรรยายวิชาการทางพระพุทธศาสนาแก่สถาบันการศึกษา และองค์การต่างๆ

(๒) มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเผยแผ่ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ทั้งภายในวัดและนอกวัด เช่น การจัดประเพณีและเทศกาล การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี การสอนขนบธรรมเนียมประเพณีไทย การสอนมารยาทไทย เป็นต้น

(๓) เป็นที่พึงพอใจแก่กลุ่มคนไทยในต่างประเทศ เป็นที่ปรึกษาหลักธรรมแก่ชาวต่างประเทศที่สนใจ

๔. ประเภทส่งเสริมการปฏิบัติธรรม

การปฏิบัติธรรม หมายถึง การแสดงบทบาทของวัด หรือพระสงฆ์ หรือฆราวาสที่ส่งเสริมในการปฏิบัติธรรมของประชาชนอย่างเป็นกลุ่ม เป็นคณะ มีระยะเวลาและจำนวนผู้ปฏิบัติชัดเจน และเป็นกิจจะลักษณะ โดยเฉพาะ มุ่งถึงสำนักปฏิบัติธรรมทั้งสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน ไม่ได้หมายถึงการเทศนาหรือบรรยายธรรมตามปกติของพระสงฆ์หรือฆราวาสโดยทั่วไป มีผลงานเป็นที่ปรากฏชัดเจน ๕ ปี โดยพิจารณาในด้านต่างๆ ดังนี้

(๑) กิจกรรมการดำเนินงานของสถานปฏิบัติธรรมนั้นๆ มีรูปแบบและระบบในการจัดกิจกรรมชัดเจน มีระยะเวลาการดำเนินงานแน่นอน มีความต่อเนื่อง

(๒) ปัจจัยที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรม เช่น อาคารสถานที่อาณาบริเวณที่ร่มรื่น เงียบสงบ

(๓) คุณภาพและปริมาณของผู้ดำเนินการ ผู้เข้าร่วมปฏิบัติธรรม งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน ผลประโยชน์ที่สังคมและพระพุทธศาสนาได้รับ

๕. ประเภทส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์

กิจการคณะสงฆ์ หมายถึง การที่สถาบันสงฆ์สามารถดำรงอยู่ได้ก็ด้วยการอุปถัมภ์บำรุงของพุทธศาสนิกชนที่มีศรัทธาตั้งมั่นในพระพุทธศาสนาและด้วยความเอาใจใส่ หรือภารุระของพระสังฆาธิการในระดับต่างๆ เพื่อให้การพระศาสนาเป็นไปด้วยความราบรื่น เรียบร้อยและมั่นคง หรือการที่สาธุชนผู้เป็นกำลังสำคัญในการบำรุงพระพุทธศาสนา ในด้านการก่อสร้าง การศึกษา การเผยแผ่ หรือเข้ามาช่วยกิจการคณะสงฆ์ในด้านต่างๆ ทั้งเป็นการทั่วไปไม่จำกัดวัดใดวัดหนึ่งโดยเฉพาะเพียงแห่งเดียวหรือหลายแห่ง และมีผลงานปรากฏชัดเจนเป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่ไม่น้อยกว่า ๕ ปี ทั้งนี้ ผู้อุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาทั่วไปก็จัดอยู่ในประเภทนี้ โดยพิจารณาในด้านต่างๆ ดังนี้

(๑) ลักษณะการดำเนินงานมีความต่อเนื่อง มีรูปแบบของกิจกรรมและกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน

(๒) คุณภาพและปริมาณของผลงาน ระยะเวลา รวมทั้งงบประมาณที่ใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(๓) ผลการดำเนินงานเกิดประโยชน์ต่อสถาบันพระพุทธศาสนา สังคมและประเทศชาติ

๖. ประเภทการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาช่วยเหลือประชาชนและพัฒนาชุมชน

การที่พระสงฆ์หรือฆราวาสเมื่อพิจารณาเห็นความสำคัญของการช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก หรือเห็นความสำคัญของสถานที่ที่ไม่เอื้อต่อการอยู่อาศัย จึงได้พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

ด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ เช่น เป็นผู้นำประชาชนและชุมชนในการบริจาคช่วยผู้ประสบภัยพิบัติต่างๆ ช่วยเหลือผู้ขาดแคลนและยากไร้ ทั้งในรูปของกองทุน สิ่งของอุปโภคบริโภค

ด้านการสาธารณูปการ เช่น เป็นผู้นำประชาชนและชุมชนในการพัฒนาชุมชนหรือสังคมให้ดีขึ้น สร้างถนนหนทาง สะพาน การขุดคลอง การขุดบ่อน้ำ การพัฒนาแหล่งน้ำ ฯลฯ

ด้านการมีส่วนร่วม เช่น เข้าร่วมโครงการหรือให้ความร่วมมือกับหน่วยราชการหรือประชาชนในการส่งเสริมอาชีพที่สุจริต เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ มีผลงานปรากฏชัด ๕ ปี โดยพิจารณาในด้านต่างๆ ดังนี้

(๑) ลักษณะการดำเนินงานมีความต่อเนื่อง มีรูปแบบของกิจกรรมและกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน

(๒) คุณภาพและปริมาณของผลงาน ระยะเวลา รวมทั้งงบประมาณที่ใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(๓) ผลการดำเนินงานเกิดประโยชน์ต่อสถาบันพระพุทธศาสนา สังคมและประเทศชาติ

๗. ประเภทส่งเสริมและอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา

การส่งเสริมและอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา หมายถึง การแสดงบทบาทของพระสงฆ์หรือฆราวาสที่สนับสนุนส่งเสริม เพื่อให้มีการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ทั้งในด้านศิลปะและวรรณคดีให้ดีขึ้น

ในด้านศิลปะ หมายถึง การดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมอื่นๆ เช่น ประติมากรรม จิตรกรรม งานพุทธศิลปะอื่นๆ ศิลปะโบราณคดีพื้นบ้านหรือท้องถิ่นนั้นๆ

ในด้านของวรรณคดี หมายถึง วรรณคดีพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นคัมภีร์เก่าแก่ อยู่ในรูปแบบของศิลาจารึก สมุดข่อย ใบลาน กระดาษสา ทั้งที่เป็นพระพุทธศาสนา นิทานพื้นบ้านที่เกี่ยวกับชาดก หรือหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตำนานท้องถิ่น ฯลฯ การดำเนินงานอาจเป็นการสะสมรวบรวม ซึ่งมีปริมาณเพียงพอที่จะจัดเป็นห้องสมุดหรือหอพิพิธภัณฑ์ได้

อนึ่ง อาจเป็นบทบาทของนักโบราณคดีที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีกับวัด ในการรวบรวมและจัดตั้งห้องสมุดหรือพิพิธภัณฑ์ การครอบคลุมถึงบุคคลผู้มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ความรู้และรณรงค์เพื่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมดังกล่าวด้วย และมีผลงานปรากฏเด่นชัดไม่น้อยกว่า ๕ ปี โดยพิจารณาในด้านต่างๆ ดังนี้

(๑) ลักษณะการดำเนินงานมีความต่อเนื่อง มีรูปแบบของกิจกรรมและกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน

(๒) คุณภาพและปริมาณของผลงาน ระยะเวลา รวมทั้งงบประมาณที่ใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(๓) ผลการดำเนินงานเกิดประโยชน์ต่อสถาบันพระพุทธศาสนา สังคมและประเทศชาติ

๘. ประเภทสื่อมวลชนส่งเสริมพระพุทธศาสนา

สื่อมวลชน ความหมายในที่นี้จำกัดเฉพาะตัวบุคคลหรือองค์การที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลาง มิได้หมายถึง ตัวสื่อ ภาษาที่ใช้สื่อ หรือองค์ประกอบอื่นๆ กล่าวคือ หน่วยงานหรือตัวบุคคลซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักธรรมและจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นประจำ ต่อเนื่อง และเป็นการสร้างสรรค์จริยลง ยกย่อง เชิดชูพระพุทธศาสนาให้เป็นรูปธรรมในโอกาสต่างๆ จะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ วารสาร หนังสือพิมพ์หรือสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดจารีตประเพณี ซึ่งหมายถึง บทบาทของเจ้าของหน่วยงานนั้นๆ ที่เป็นผู้สนับสนุนให้มีรายการทางพระพุทธศาสนาขึ้น อาจเป็นผู้จัดรายการทางวิทยุหรือโทรทัศน์ หรือผู้ควบคุมเจ้าของคอลัมน์ในวารสาร/หนังสือพิมพ์ต่างๆ มีผลงานปรากฏเด่นชัด ไม่น้อยกว่า ๕ ปี โดยพิจารณาในด้านต่างๆ ดังนี้

(๑) บทบาทในการนำเสนอเรื่อง ซึ่งช่วยในการเผยแพร่หลักธรรมและการประชาสัมพันธ์กิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

(๒) คุณภาพและปริมาณงาน ระยะเวลา ความถี่ และความต่อเนื่องของรายการ ความถูกต้องของเนื้อหาสาระ

(๓) งบประมาณที่ใช้ ทั้งนี้ เป็นกิจกรรมโดยไม่หวังผลกำไรจากการดำเนินรายการเป็นค่าตอบแทน

๙. ประเภทหน่วยงานส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

หน่วยงานที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งมีบทบาทส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา ส่งเสริมการศึกษา การเผยแผ่และการปฏิบัติธรรม เช่น จัดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา จัดให้มีการปฏิบัติธรรม จัดกิจกรรมส่งเสริมความซื่อสัตย์ กตัญญูกตเวที โดยพิจารณาในด้านการเผยแผ่หลักธรรมและการประชาสัมพันธ์ และไม่รวมวัดซึ่งเป็นนิติบุคคล หรือหน่วยราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาโดยตรง โดยพิจารณาในด้านต่างๆ ดังนี้

(๑) บทบาท ลักษณะ รูปแบบ วิธีการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา

(๒) คุณภาพและปริมาณงาน ระยะเวลา ความต่อเนื่อง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ประเทศชาติและพระพุทธศาสนาจะพึงได้รับ ซึ่งมีผลต่อความสงบสุขของประชาชนโดยรวม

(๓) งบประมาณที่ได้ดำเนินการ

๑๐. ประเภทบุคคลผู้ประกอบอาชีพที่มีคุณธรรมและส่งเสริมพระพุทธศาสนา

บุคคลผู้ประกอบอาชีพที่มีคุณธรรมและส่งเสริมพระพุทธศาสนา หมายถึง ฆราวาสผู้ประกอบอาชีพสุจริตและมีคุณธรรมเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชน เป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม มีเมตตากรุณาเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนาตามโอกาสอันเหมาะสม อุปลัมภ์บำรุงส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา เว้นจากมิถุนานิชชา คือ การค้าขายที่ผิดศีลธรรม ละเว้นอบายมุข โดยมีผลงานที่ปรากฏเด่นชัดไม่น้อยกว่า ๕ ปี และต้องไม่ประกอบอาชีพรับราชการหรือพนักงานของรัฐ โดยพิจารณาในด้านต่างๆ ดังนี้

(๑) ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้อื่น เช่น ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องแสดงให้เห็นปรากฏว่าเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม

(๒) แบบอย่างที่ดีของสังคม มีความสม่ำเสมอในการวางตน ทั้งในด้านการดำรงชีวิตส่วนตัวและการปฏิบัติต่อผู้อื่น

(๓) บทบาทที่ดำเนินการในการร่วมอุทิศกำลังบำรุงกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา
